

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1982-1983

18 JANUARI 1983

WETSVOORSTEL

tot wijziging van artikel 14
van de wet van 2 december 1957
op de Rijkswacht

(Ingediend door de heer Van den Bossche)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

In het artikel 14 van de wet van 2 december 1957 op de Rijkswacht wordt het onderscheid gemaakt tussen gewone ambtsverrichtingen en buitengewone ambtsverrichtingen.

Gewone ambtsverrichtingen zijn die welke de Rijkswacht krachtens de wet vervult zonder voorafgaande vordering van de overheid. Buitengewone ambtsverrichtingen zijn die welke de Rijkswacht niet mag vervullen zonder vordering van de overheid.

De gewone ambtsverrichtingen worden opgesomd in hoofdstuk II van de wet op de Rijkswacht.

Bepaalde artikelen van dit Hoofdstuk II worden door de Rijkswacht geïnterpreteerd als een soort vrijgeleide om los van de bevoegde bestuursoverheden in te grijpen op het vlak van de openbare ordehandhaving.

Zo stelt artikel 27 dat de Rijkswacht belast is met de Politie van het verkeer, in het bijzonder buiten de agglomeraties, en dat zij te allen tijde de verbindingen en doorgangen dient vrij te houden en er het vrij verkeer te verzekeren.

Dat dit artikel 27 louter in de context van de verkeersregeling moet gezien worden blijkt uit de volgende verklaring van de Regering uitgebracht bij de bespreking van dit artikel in het Parlement :

« Op grond van de gemeentelijke autonomie is het gebruikelijk dat de gemeentelijke politie instaat voor de verkeerspolitie in de agglomeraties. Dit zal het geval zijn in de gemeenten met een vrij talrijke gemeentelijke politie.

De Rijkswacht is trouwens in het bijzonder bestemd voor de beveiliging van het platte land en de grote wegen. In principe treedt zij dus niet op om het verkeer te regelen in de steden.

Chambre des Représentants

SESSION 1982-1983

18 JANVIER 1983

PROPOSITION DE LOI

modifiant l'article 14
de la loi du 2 décembre 1957
sur la Gendarmerie

(Déposée par M. Van den Bossche)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

L'article 14 de la loi du 2 décembre 1957 sur la gendarmerie établit une distinction entre les fonctions ordinaires et les fonctions extraordinaires.

Les fonctions ordinaires sont celles que la gendarmerie remplit en vertu de la loi, sans réquisition préalable de l'autorité. Les fonctions extraordinaires sont celles que la gendarmerie ne peut remplir sans la réquisition de l'autorité.

Les fonctions ordinaires sont énumérées au chapitre II de la loi sur la gendarmerie.

La gendarmerie considère que certains articles du chapitre II l'autorisent à intervenir sur le plan du maintien de l'ordre, sans avoir été requise par les autorités administratives compétentes.

Ainsi, l'article 27 dispose que la gendarmerie est chargée d'assurer la police du roulage, spécialement en dehors des agglomérations et qu'elle doit, en tout temps, maintenir les communications et les passages libres et y assurer la libre circulation.

La déclaration suivante, faite par le Gouvernement lors de la discussion de cet article au Parlement, montre clairement que cette disposition vise uniquement la police de la circulation :

« En vertu de l'autonomie communale, il est d'usage que la police communale assure la police du roulage, dans les agglomérations. Ceci sera le cas dans les communes où il existe une police communale assez nombreuse.

La gendarmerie est d'ailleurs particulièrement destinée à la sûreté des campagnes et des grand'routes. Elle n'intervient donc pas, en principe, pour régler la circulation dans les villes.

Doch in de gemeenten met weinig Politie moet de Rijkswacht beslist kunnen optreden om de verkeerspolitie in sommige bijzondere omstandigheden op de knooppunten te regelen. » (Senaat, Stuk n° 283, 1956-1957, blz. 31.)

De Rijkswacht interpreteert dit artikel echter als een soort vrijgeleide om tussenbeide te komen in een conflict tussen werkgever en werknemers en stakingspiketten die de toegang tot de fabriek trachten te verhinderen, uiteen te drijven.

Dit optreden is vooreerst ongrondwettelijk, daar de aanwezigheid van stakingspiketten een logisch gevolg is van het verenigingsrecht dat aan geen preventieve maatregelen onderworpen kan worden.

Dat in sommige gevallen deze stakingspiketten eveneens bijeenkomsten in open lucht uitmaken, betekent niet, gelet op de bepalingen van artikel 19 en 20 van de Grondwet samen dat de aanwezigheid van stakingspiketten kan afhankelijk gemaakt worden van een voorafgaande toelating.

Slechts in geval van gewelddaden mogen en moeten de ordediensten tussenbeide komen.

Ook het artikel 32 van de wet op de Rijkswacht dat stelt dat de Rijkswacht zich ophoudt in de nabijheid van elke grote volkstoeloop wordt door de Rijkswacht geïnterpreteerd als een vrijgeleide om een sociaal geschil ten behoeve van de werkegever te beslechten.

Vanzelfsprekend zijn deze beide interpretaties eveneens strijdig met artikel 2 van de wet op de Rijkswacht, dat uitdrukkelijk bepaalt dat ze onder het gezag staat van de Minister van Binnenlandse Zaken voor al wat betreft de uitoefening van de administratieve Politie, de uitvoering van wetten en besluiten van algemene Politie en voor al wat betreft de handhaving van de openbare orde.

Om een einde te maken aan deze foutieve interpretatie, dient artikel 14 van de wet op de Rijkswacht gewijzigd te worden zoals voorgesteld in het wetsvoorstel.

L. VAN DEN BOSSCHE

WETSVOORSTEL

Enig artikel

Artikel 14, tweede lid, van de wet van 2 december 1957 op de Rijkswacht wordt vervangen door het volgende lid :

« Gewone ambtsverrichtingen zijn die welke de Rijkswacht krachtens de wet vervult zonder voorafgaande vordering van de overheid overeenkomstig de richtlijnen van respectievelijk de Minister van Binnenlandse Zaken, de Minister van Justitie, de Minister van Landsverdediging, de Procureur-Generaal bij de Hoven van Beroep en de Auditor-Generaal bij het Militaire Gerechtshof. »

14 december 1982.

L. VAN DEN BOSSCHE

Mais dans les communes ne disposant que d'un personnel de police très réduit, il est certain que la gendarmerie doit pouvoir intervenir pour assurer la police de la circulation aux points névralgiques dans certaines circonstances particulières. » (Doc. Sénat, n° 283, 1956-1957, p. 31).

La gendarmerie considère néanmoins que cet article l'autorise à intervenir dans les conflits entre les employeurs et les travailleurs et à disperser des piquets de grève qui tentent d'interdire l'accès aux lieux du travail.

Une telle intervention est inconstitutionnelle, la présence de piquets de grève étant la conséquence logique du droit de s'associer, qui ne peut être soumis à aucune mesure préventive.

Si l'on se réfère à la fois aux articles 19 et 20 de la Constitution, le fait que, dans certains cas, ces piquets de grève constituent également des rassemblements en plein air ne signifie pas que leur présence peut être soumise à une autorisation préalable.

Les forces de l'ordre ne peuvent et ne doivent intervenir que lorsque des violences sont exercées.

L'article 32 de la loi sur la gendarmerie dispose que cette dernière se tient à portée des grands rassemblements. La gendarmerie considère également que cette disposition l'autorise à prêter son concours à l'employeur en cas de conflit social.

Il est évident que les deux interprétations énoncées ci-dessus sont aussi contraires à l'article 2 de la loi sur la gendarmerie, qui dispose expressément que la gendarmerie relève du Ministère de l'Intérieur pour tout ce qui concerne l'exercice de la police administrative, l'exécution des lois et arrêtés de police générale et pour tout ce qui concerne le maintien de l'ordre public.

La présente proposition de loi vise à modifier l'article 14 de la loi sur la gendarmerie en vue d'empêcher désormais ces interprétations erronées.

PROPOSITION DE LOI

Article unique

L'article 14, deuxième alinéa, de la loi du 2 décembre 1957 sur la gendarmerie est remplacé par la disposition suivante :

« Les fonctions ordinaires sont celles que la gendarmerie remplit en vertu de la loi, sans réquisition préalable de l'autorité, conformément aux directives respectives du Ministre de l'Intérieur, du Ministre de la Justice, du Ministre de la Défense nationale, du procureur général près la Cour d'Appel et de l'auditeur général près la cour militaire. »

14 décembre 1982.